

RES-EU (tidligere STIM-EU) – konsekvenser ved kutt i ordningen i 2022

Vi viser til forsknings- og høyere utdanningsministerens møte med styret i FFA 25. mars 2022. I den forbindelse ble det anmodet om et kort notat som omtaler konsekvenser av kutt i ordningen RES-EU inneværende år. Vi viser for øvrig til andre notater fra FFA i samme anledning.

Norske bedrifter og forskningsmiljøer er godt i gang med å foreta et grønt skifte. Det gir framtidig konkurransekraft. En vesentlig del av dette arbeidet skjer i samarbeid med partnere i hele Europa.

Forutsigbare rammebetingelser er avgjørende innen forskning og innovasjon, også på europeisk nivå. Som notatet viser vil et eventuelt bortfall av om lag 325 millioner kroner i midler fra RES-EU for SINTEFs oppnådde og påregnelige resultater i 2022 signalisere et fundamentalt skift bort fra tidligere sterke signaler om ønsket EU-suksess, og skape en uholdbar situasjon, med store økonomiske og strategiske konsekvenser for SINTEF og for norske bedrifter og offentlige virksomheter.

På den annen side vil det ikke være likviditetsmessig umulig for SINTEF å tilpasse seg en forskyvning av utbetalinger knyttet til RES-EU, så lenge det ikke sår tvil om Norges ambisjoner om økt returandel i Horisont Europa og i det en avklaring om videreføring av RES-EU med dagens innretning og med tilstrekkelige budsjetter.

Vi redegjør i vedlagte notat for konsekvensene av å fjerne utbetalinger fra ordningen RES-EU for 2022, uten forutsigbarhet om videreføring av ordningen med dagens innretning kommende år – og foreslår en mulig teknisk løsning på problemet.

1. Bakgrunn – kort om SINTEFs EU-arbeid

I tråd med myndighetenes uttalte mål om høy norsk deltakelse i EUs forskningsprogrammer¹, har SINTEF gjennom en årrekke lagt betydelige ressurser ned i å opparbeide en stor EU-prosjektportefølje, særlig i de delene av programmene som retter seg mot industriell konkurransekraft og å løse samfunnsutfordringer.

I Horisont 2020 var SINTEF den klart største norske aktøren, og den dominerende aktøren innen næringslivssamarbeid, og sikret en retur av 2,2 milliarder kroner i forskningsmidler gjennom deltakelse i rundt 300 prosjekter². Disse prosjektene gir normalt tilgang til kunnskaps- og teknologiutvikling til en verdi ti ganger så stor som den norske andelen. I Horisont 2020 ble en tredjedel av norsk næringslivs samlede EU-deltakelse gjennomført i samarbeid med SINTEF. Vi er også en viktig samarbeidspartner for offentlig sektor.

For å lykkes har vi investert tungt i deltakelse i mange komiteer, partnerskap og andre arenaer hvor EUs forskningspolitikk og forskningsprogram formes, for med dette å bidra til å gjøre programmet relevant for Norge og norske aktørers interesser. SINTEF har gjennom mange år bygget opp en høy synlighet og anerkjennelse som partner og effektiv prosjektordinator i EU-prosjekter og -arenaer,

---

¹ Bl.a. Prop. 175 S (2020-2021) og Strategi for norsk deltakelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet.

² Jamfør pressemelding fra Forskningsrådet 28.1.22: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/sintef-og-uio-fikk-mest-penger-i-europeisk-forsknings-og-innovasjonsprogram/id2898841/>

og hatt stor og økende suksess i utlysningene. Vår EU-aktivitet er en viktig brobygger mellom det norske og europeiske markedet, og i Horisont 2020 har SINTEF samlet hatt samarbeid med mer enn 2700 partnere fra totalt 64 land. Bare i 2021 fikk SINTEF tilslag på 56 nye prosjekter under Horisont Europa.

I 2021 fikk SINTEF en samlet støtte fra EU-kommisjonen på nærmere 550 millioner kroner. Dette utløste 293 millioner kroner i midler fra RES-EU i som skal anvendes etter samme prinsipper for den ordinære, statlige grunnbevilgningen.

EUs økonomiske bidrag til prosjektene dekker opp mot 60 % av SINTEFs faktiske kostnader. Dermed inngår ikke kostnader vi har til blant annet tunge laboratorier, utover det EU dekker av direkte kostnader til drift og avskrivninger (også kalt leiestedskostnader). Med RES-EU kommer vi opp i ca. 90 % dekning i EU-prosjekter, og sitter igjen med en egenandel i prosjektene på 10 %. SINTEFs forretningsmodell er å utnytte teknologi og kunnskap, ikke minst den utviklet i EU-prosjektene, inn i oppdrag for norske bedrifter og offentlig sektor.

Gjeldende retningslinjer for ordningen RES-EU har vært en forutsetning for at SINTEF har kunnet øke sine investeringer i EU-samarbeid med norsk næringsliv og offentlig sektor de senere årene. Det har vært sterkt bidragsytende til økningen i norsk returandel og til det beste for nasjonal kunnskaps- og teknologiutvikling inn i det grønne, digitale skiftet.

2. Hvilket RES-EU-beløp forventer SINTEF for resultater i 2022, og hva er de direkte konsekvensene dersom staten ikke skulle kunne utbetale RES-EU for dette året?

RES-EU beregnes årlig fra oktober til oktober, og utbetales påfølgende år basert på instituttets tilslag i EU.

Norge er konkurransedyktig. Fra oktober i 2021 til mars 2022 har SINTEF fått tilslag på 33 nye EU-prosjekter, bl.a. flere prosjekter innenfor batterier, hydrogen, bruk av CO2 og helse for å nevne noe. Prosjektene har en samlet støtte på 350 millioner kroner fra EU-kommisjonen. Samlet forskningsverdi i disse prosjektene er om lag 2,5 milliarder kroner. Hittil i 2022 har SINTEF vært med på 132 nye prosjektforslag sendt EU-kommisjonen, herav 36 prosjekter hvor vi er koordinator, og det planlegges innsendt 40 nye prosjektforslag, inklusive 18 prosjekter hvor vi er koordinator, i perioden april til mai.

Basert på tidligere erfaring, samt utvikling i tilslagsprosent, er det grunn til å anta at vi innen utgangen av oktober 2022 har fått tilslag på om lag 62 prosjekter, med en støtte fra EU-kommisjonen på om lag 570 millioner kroner.

Dette tilsvarer en samlet prognostisert utbetaling til SINTEF alene på om lag 325 millioner kroner fra den resultatbaserte grunnfinansieringsordningen RES-EU for 2022 (til utbetaling i februar 2023). Dette dekker kostnaden til mer enn 250 forskerårsverk hovedsakelig i Trondheim, men også Oslo, Raufoss, Grenland og på Mo.

SINTEFs egenandel, altså kostnaden ved å gjennomføre disse prosjektene som verken dekkes av EU-kommisjonen eller gjennom støtte fra RES-EU, vil da samlet være om lag 110 millioner kroner, fordelt over prosjektperioden som i gjennomsnitt er ca. tre år.

Dersom RES-EU ikke skulle komme til utbetaling i 2022 vil SINTEFs egenandel for disse prosjektene øke til ca. 435 millioner kroner. Et slikt utfall vil alene bringe driftsresultatet for SINTEF ned mot null³ for årene 2022, 2023 og 2024 (som er årene støtten vunnet i 2022 tas til inntekt i, i takt med prosjektgjennomføring). Dette vil være en dramatisk direkte konsekvens for SINTEFs evne til å støtte norsk næringsliv fordi det i betydelig grad vil svekke vår evne til å kunne foreta investeringer i laboratorier, forskningsinfrastruktur og teknologiutvikling i en periode der vi mener vårt bidrag til grønn og digital omstilling er særlig viktig.

Et kutt på 50 prosent vil dermed også sterkt ramme vår evne til å investere i teknologi og laboratorier.

3. Hva vil være de indirekte konsekvensene av et bortfall av RES-EU for 2022

For SINTEFs organisasjon vil en beslutning om å utelate utbetaling av RES-EU for 2022 (enten 100 eller 50 prosent) ha svært store konsekvenser, særlig om dette skjer uten forutsigbarhet for kommende år. Vi vil umiddelbart måtte vurdere å komme oss ut av kontrakter og terminere prosjekter i allerede tildelte og nye prosjekter, for å redusere kostnader. Prosjekter vi vant i samarbeid med norsk industri under fjorårets Green Deal-utlysning vil måtte inkluderes i en slik vurdering. Hvorvidt vi skal terminere eller si fra oss prosjekter må holdes opp mot det langvarige omdømmetapet som da vil påføres norske forskningsmiljøer blant samarbeidspartnere internasjonalt, men også nasjonalt, og vår evne til å kunne tiltrekke oss attraktive partnere til prosjekter i fremtiden.

Hvor langt vi vil måtte gå i en slik nedbygging av etablert og ny portefølje vil være avhengig av hvilke avklaringer og forpliktelser som gis for RES-EU i statsbudsjettet for 2023. Dersom det ikke gis forpliktende og tydelige signaler om en videreføring av RES-EU med dagens innretning for 2023 og påfølgende år, vil det innebære en fullstendig endret EU-strategi fra SINTEFs side. Med en høyere egenandel enn dagens 10 prosent kan det ikke lengre være et mål for SINTEF å vinne EU-prosjekter og derigjennom også bidra til norsk returandel. Deltakelse i EU-prosjekter vil da måtte håndteres som rene investeringsbeslutninger, knyttet til om det i det enkelte tilfelle er riktig bruk av SINTEFs begrensede grunnbevilgning⁴ å finansiere den høye egenandelen, med den konsekvens at andre grunnbevilgningsanvendelser blir fortrent. Vi vil også måtte redusere vår tilstedeværelse og ressursbruk på aktiviteter i Brussel kraftig.

Det er sannsynlig at SINTEFs volum på EU-prosjekter vil mer enn halveres innen kort tid dersom RES-EU skulle falle bort. På noe lengre sikt er det grunn til å tro at volumet vil reduseres med mer enn 80 prosent.

³ SINTEFs driftsresultat i 2021 på 268 millioner kroner var et svært godt år, men normalt driftsresultat for SINTEF er ca 150 millioner kroner over konjunktursyklusen. Dette er også nivået i SINTEFs budsjett for 2022.

⁴ De teknisk-industrielle instituttene har en grunnbevilgning på 7-8 %, mot 25-40 % blant europeiske forskningsinstitutter. Dette var bakgrunnen for Stortingets innføring av STIM-EU/RES-EU i 2012.

Dersom SINTEF og andre norske institutter ikke lenger kan delta nevneverdig i rammeprogrammet vil dette også påvirke norsk næringslivs deltakelse. 42% av bedriftsprosjektene i Horisont 2020 er med forskningsinstitutter. **Vårt beste estimat er at norsk næringsliv da vil redusere sin EU-aktivitet med 25-30 prosent.** Dette vil også medføre at egenfinansierte forskningsinvesteringer fra næringslivet i prosjektene faller bort. I tillegg vil en kraftig reduksjon i instituttenes EU-aktivitet ha en direkte effekt på **norske universiteter og høyskoleers evne til å delta i samarbeidsprosjekter** knyttet til samfunnsutfordringer i rammeprogrammets pilar 2.

For SINTEF må vi anta at tap av viktige kunnskapsbyggende prosjekter i EU også vil svekke vår evne til å fremstå som attraktiv for norske bedrifter i innovasjonsprosjekter og andre typer oppdrag, slik at vår situasjon raskt vil kunne snus fra vekst til nedbemanning. Det vil også ha en betydelig negativ effekt på vår evne til å tiltrekke oss og beholde talenter fra hele verden.

I sum vil vi anta at et kutt i RES-EU for 2022, særlig dersom dette skjer uten tydelige avklaringer for 2023 og resten av programperioden, vil få **vidtrekkende konsekvenser for norsk næringslivs og offentlig sektors omstillingstakt og konkurransekraft i kampen om markedsandeler i det grønne, digitale skiftet.** Siden instituttenes EU-aktivitet ligger primært i de næringsrettede delene av Horisont Europa-programmet vil man også oppleve en markant reduksjon i næringsrettet forskning nasjonalt.

Dersom regjeringen ønsker å opprettholde eller øke nivået på den næringsrettede forskningen i Norge, slik ambisjonen er i Hurdal-plattformen, uten bidraget fra suksess i EU, vil statens investeringer måtte være langt høyere enn ved videreføring av RES-EU med dagens innretning.

Uten en RES-EU ordning med dagens innretning er det vanskelig å se for seg at Norge kan oppnå en målsatt returandel på 2,8 prosent i programmet, og dermed hente hjem de om lag 25 mrd. kroner Stortinget har bevilget i kontingent.

4. Kan en likviditetsutfordring løses uten å ramme norsk forsknings- og innovasjonsinnsats?

Dersom regjeringen ønsker å opprettholde dagens ambisjoner for EU-forskning og videreføre RES-EU med dagens innretning, men, som del av en regnskapsmessig opprydding, redusere kontantutlegget fra Forskningsrådet for resultater oppnådd i 2022, kan det muligens oppnås ved å gjøre en permanent endring i ordningens utbetalingspraksis.

Ved å gå bort fra én stor engangsutbetaling for prosjekter vunnet i 2022, til å fordele støtte fra RES-EU ut over de tre årene arbeid i prosjektene normalt utføres, vil statens finansieringsbehov for 2022 reduseres betydelig. For EU-prosjekter vunnet i 2022 vil man da kun utbetale 1/3 av RES-EU. De resterende 2/3 utbetales over budsjettene for hhv 2023 og 2024. Forutsatt samme tilslag i Horisont Europa, vil budsjettbehovet i 2023 være 1/3 av beløpet fra prosjekter fra 2022 og 1/3 fra nye prosjekter vunnet i 2023. Fra 2024 vil budsjettbehovet igjen være tilbake på samme nivå som før. Dette vil føre til merarbeid, men Forskningsrådets likviditetsbelastning vil dempes i overgangsfasen. Dette vil ha en negativ likviditetseffekt for SINTEF, men likevel være innenfor akseptable rammer.

Det sier seg selv at dette forslaget er **helt avhengig** av at det i kommende budsjetter vil ligge tilstrekkelige RES-EU-midler til å håndtere disse utbetalingene.